

ODKLONILNO ločeno mnenje zoper 22. člen Zakona o pokrajinah

OBRAZLOŽITEV:

Imam zadržek do 22. člena zakona, ki določa posreden način volitev predsednika pokrajine, kar odstopa od načina izvolitve drugih izvršilnih organov lokalne samouprave v Sloveniji (županov). Glede na opravljene analize političnih elementov vladanja v lokalnih skupnostih v Sloveniji in primerjalne analize z drugimi evropskimi državami je mogoče ugotoviti, da je (posredna in neposredna) lokalna demokracija v Sloveniji izjemno vibrantna in odlično delujoča, kar priznavajo tudi vodilni svetovni indeksi, kot je na primer Nations in Transit. Temu je tako predvsem zaradi odprtosti pasivne volilne pravice tako v zakonodajne in izvršilne organe, kar daje nestranskim kandidatom in listam povsem realne možnosti za izvolitev, kljub temu da so napram političnim strankam še vedno v nekoliko slabšem izhodiščnem položaju. Naj dodam, da celo druge evropske države z veliko daljšo tradicijo lokalne demokracije in posredno izvoljenimi župani spreminjajo svojo ureditev (ali o tem razmišljajo) v smeri neposrednega načina izvolitve. Spomim, da je pred nekaj leti Anglija izvedla referendum o načinu izvolitve najvišjega akterja na lokalni ravni, tako da imajo danes v nekaterih lokalnih skupnostih že neposredno izvoljene župane; v letošnjem letu je Republika Irska iz posrednega načina prešla v neposredni način izvolitve županov. V obeh navedenih primerih je prišlo do premikov z obrazložitvijo, da gre v primeru neposredne izvolitve za nesporno upoštevanje in spoštovanje aktivne in pasivne volilne pravice vseh ter za poudarjen element politične participacije v najbolj jasnem kontekstu, pa še kaj bi lahko dodali. Od ureditve na lokalni ravni predlog 22. člena močno odstopa. Na podlagi raziskav vodilni evropski neodvisni strokovnjaki (če se omejim zgolj na Evropo) zagovarjajo neposreden način izvolitve tako zakonodajne kot izvršilne lokalne oblasti (ugotovitve projekta COST LocRef). Seveda pa se zavedam vedno prisotnih želja vodilnih slovenskih političnih strank, da na ne najbolj demokratičen način pridobijo več moči (in iztisnejo nestransko konkurenco) vsaj na pokrajinski ravni, če so jo že na občinski ravni po povsem lastni krivdi tekom preteklih dveh desetletjih izgubile.

Miro Haček